

будівництва ВЕС в Україні. Ці ВЕС оснащені вітроустановками застарілої конструкції і конкурувати з сучасними зразками техніки фактично неспроможні.

До реального будівництва в Україні ВЕС оснащених сучасними вітроустановками перейшли лише два підприємства:

- ТОВ «Вітрові парки України», яке оснащувало свої перші ВЕС вітроустановками FL 2 500, одиничною потужністю 2,5 МВт німецького виробництва компанії «Fuhlander AG», а наразі, їх ліцензійне складання розпочалося в Україні ТОВ «Фурлендер Відтехнолоджі»;

- ТОВ «Вінд Пауер», що є дочірнім підприємством «ДТЕК» та оснащує свої ВЕС вітроустановками данської компанії «Vestas» V 112 – 3,2 MW.

Та все ж, враховуючи вище зазначені проекти можна констатувати кардинальні зрушення в українській вітроенергетиці та перехід від проектних робіт до виробництва основних вузлів і агрегатів вітроустановок, будівництва сучасних ВЕС, експлуатації установок мегаватного класу та розбудови потужної альтернативної енергетики.

Література: 1. Сайт Української вітроенергетичної асоціації (УВЕА). Вітроенергетика України 2010 (звіт). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uwea.com.ua/files/Ukrainian_Wind_Energy_Sector_Review_2010_Rus.pdf. 2. Сайт ТОВ «Фурлендер Відтехнолоджі». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://fwt.com.ua/>. 3. Сайт компанії ДТЕК. ТОВ «Вінд Пауер». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dtek.com/ru/our-operations/renewable-energy/wind-power>. 4. Сайт Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження (Держенергоефективності). Перші вітроустановки Ботієвської ВЕС введено в експлуатацію. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://saee.gov.ua/archives/3029>.

Новикова І.В.

*викладач СумДУ, Шосткинський інститут,
м. Суми, Україна*

ПЕРІОД КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах посилення конкуренції за ресурси, споживача, інвестиційний капітал дослідження конкурентоздатності підприємства, окремих її аспектів є актуальним наукових завданням, яке диктується практичною потребою формування ефективних механізмів управління підприємством. Особливо актуальним є це завдання для підприємств машинобудування, адже темпи розроблення і впровадження технологічних інновацій суттєво скорочують терміни використання промислової продукції, а значить – висувають нові вимоги до управління власними конкурентними перевагами. У цьому контексті постає питання їх оцінки.

Пропонується широкий перелік підходів, орієнтованих зокрема на оцінку рівня конкурентоспроможності продукції, рівня інноваційної діяльності підприємства, стратегій просування продукції тощо [1]. Відповідно серед факторів конкурентних переваг виділяється досить велика кількість: виробничі витрати, якість та асортимент продукції, рівень менеджменту, маркетингові переваги тощо. Проте, якщо мова йде про створення стратегічних конкурентних переваг, об'єктивно постає необхідність оцінки інвестиційної діяльності, її впливу на вартість підприємства у довгостроковій перспективі.

Власне конкурентні переваги підприємства розглядаються як певні характеристики чи властивості діяльності підприємства, які забезпечують наявність певної ексклюзивної цінності, що дає йому переваги перед конкурентами [2].

Концепція конкурентних переваг галузей та фірм, запропонована М. Портером знайшла своє продовження у фінансовій концепції акціонерної вартості А. Раппапорта. Основним завданням менеджерів стає досягнення конкурентних переваг та підтримання їх стабільності у порівнянні з конкурентами.

В термінах вартісно-орієнтованого управління підприємством конкурентна перевага як правило визначається як перевищення прибутковості інвестицій підприємства (особливо стратегічних) над витратами на капітал, що залучається для їх реалізації, виражені значенням середньозваженої вартості капіталу – WACC. Тобто вважається, що всі чинники, які так чи інакше формують перевагу над конкурентами, повинні втілюватися у зростанні вартості підприємства. Стабільність створення вартості може розглядатися в двох вимірах:

- вартісному – обсяг економічного прибутку, який може отримувати компанія;

- часовому – період, протягом якого підприємство буде генерувати додаткові доходи.

Нескінченний період створення вартості, який часто використовується в процесі оцінки показників вартості підприємства, є досить грубим припущенням, оскільки реально існувати не може, оскільки конкуренція і перетікання капіталу вирівнює прибутки та витрати на капітал. Отже, інвестори, вкладаючи кошти, обов'язково повинні враховувати термін часу, протягом якого буде створюватись майбутня вартість як перевага над конкурентами. Період, протягом якого зберігається така перевага називають «період конкурентних переваг» або «термін збереження конкурентних переваг» – *competitive advantage period* – CAP. Західні автори визначають його як часове вікно, протягом якого фірми генерують прибутки, що перевищують витрати на капітал [4].

Підхід до формалізації періоду конкурентних переваг був запропонований М. Міллером та Ф. Модільяні, які охарактеризували вартість фірми як функцію від «стійкості» доходів, що забезпечуються наявними активами та можливістю отримання додаткових доходів протягом періоду конкурентних переваг :

$$CAP = \frac{(V \times WACC - NOPAT)(1 + WACC)}{IC(ROIC - WACC)} \quad (1)$$

де CAP – період конкурентних переваг, роки; NOPAT – чистий річний операційних доход після сплати податків грош. од/рік; WACC – середньозважена вартість капіталу, %; IC – нові інвестиції у річному вимірі (annualized investment), грош. од/рік; ROIC – ставка прибутковості інвестованого капіталу, %; V – вартість підприємства, грош. од.

Цей підхід до визначення CAP базується на припущеннях, що обмежують його використання на практиці, але він ілюструє, яким чином CAP інтегрується у концепцію створення вартості. CAP компанії визначається великою кількістю факторів як зовнішнього, так і внутрішнього характеру, що визначають його тривалість, зокрема спеціалізацією компанії, структурою галузі, управлінськими стратегіями, конкурентною позицією компанії в галузі тощо. Так CAP для ринку цінних паперів США в середньому оцінується у 10-15 років. При цьому CAP окремих компаній варіює від 2 до 20 років. Як правило компанії з невеликою кількістю підрозділів та філій мають коротший CAP, порівняно з компаніями з великою кількістю підрозділів [5].

Запропоновано виділяти 2 групи факторів, які впливають на CAP: фактори діяльності самого підприємства, що забезпечують більшу прибутковість інвестованого капіталу (ROIC), динаміка розвитку галузі, швидкість зміни її структури [3, 5]. Отже, виникає необхідність дослідження конкурентоспроможності у динаміці. Використання часового показника як характеристики конкурентних переваг підприємства дозволяє: прогнозувати динаміку грошових потоків; узгоджувати поточні та стратегічні інвестиційні рішення в межах єдиного часового горизонту; застосовувати для оцінки ефективності інвестицій у якості часового орієнтира для окупності проектів; проводити оцінку вартості підприємства за обґрунтований період збереження конкурентних переваг.

Аналізуючи динаміку конкурентних переваг, ми пропонуємо виділяти два принципово різні показники: період збереження поточних (оперативних) переваг; період збереження стратегічних конкурентних переваг

Визначати ці показники пропонується для двох типів інвестицій – стратегічних і поточних підтримуючих.

Період збереження конкурентних переваг є суттєвим критерієм для інвесторів, отже, як параметром вартісно-орієнтованого управління потребує ретельного обґрунтування методології його визначення з позицій управління вартістю підприємства.

Література: 1. Красовский Г. В. Конкурентные стратеги промышленных предприятий в инновационно ориентированной экономике / Г. В. Красовский // ЭТАП. – 2009. – № 1. – С. 5-21. 2. Міценко Н. Г. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємств у сучасних ринкових умовах / Н. Г. Міценко, О. С. Смик. – Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.3. – С. 243-247. 3. Brett C. Olsen Firms and the competitive advantage period [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ebookbrowse.com/firms-and-the-competitive-advantage-period-pdf-d289320631> 4. Michael J. Mauboussin, Kristen Bartholdson measuring the moat :

Assessing the Magnitude and Sustainability of Value Creation [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.capatcolumbia.com/Articles/measuringthemoat.pdf> 5. Michael Mauboussin, Paul Johnson Competitive AdvantagePeriod “CAP”. The Neglected Value Driver [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.capatcolumbia.com/Articles/FoFinance/Fofl.pdf>

*Обнявко Т.С.,
викладач кафедри тилового забезпечення Військової академії,
м. Одеса, Україна*

НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ВПК

Питання забезпечення сталого розвитку військово-промислового комплексу (ВПК) України є важливим чинником сталого розвитку економіки України в цілому.

Існуючі дослідження сталого розвитку ВПК є певною мірою фрагментарними, мають несистемний характер, не приділяють належної уваги до вивчення цього складного об'єкту, хоча система ВПК потенційно несе загрозу виникнення техногенних катастроф, нанесення великої шкоди для навколишнього довкілля та для здоров'я і життя населення.

Загальновизнаним підходом до розуміння суті сталого розвитку країни та окремих галузей народного господарства є збалансований розвиток економічної, соціальної та екологічної складових, що синергійний вплив внаслідок їх взаємодії.

Концепція сталого розвитку орієнтована на консолідацію суспільства і визначає державні пріоритети та перспективи соціально-економічних перетворень, орієнтованих на «екологізацію» економіки та активізацію суспільної свідомості.

Можна окреслити такі основні проблеми, що створюють окремі ланки ВПК, на вирішення яких необхідно орієнтувати напрямки подальших досліджень:

– відсутність ресурсозберігаючих технологій у виробництві військової продукції. ВПК споживає значну кількість сировини та енергії, потрібних для виробництва військової техніки та діяльності військових формувань. Наприклад, у військових підприємствах України на виробничі потреби, а також в інших ланках ВПК (на підтримання боєздатності військової техніки, на утримання військових містечок тощо) використовуються колосальні об'єми палива. За оцінками вчених, на військові потреби у світі щорічно витрачається 2-3 % енергетичних ресурсів, 3-4 % запасів нафти [1];

– проблеми утилізації відходів. По кількості промислових відходів на душу населення Україна займає одне з перших місць у Європі. А щорічний обсяг забруднюючих речовин, що доводиться на 1 км² площі України, в 6,5 разів більше, ніж у інших країнах Європи;

– значне забруднення атмосфери. Обсяг валових викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря по Днепропетровській області, яка має значну кількість підприємств ВПК, у 2008 році склав 1,165 млн. т, що становить 16,2 % від загальнодержавних [2, с.4];

– деградація земель. В Україні дуже висока густота розташування військових об'єктів – військових підприємств, баз, військових містечок, складів боєприпасів, сховищ паливно-мастильних матеріалів, полігонів, танкодромів, звалищ і місць зберігання шкідливих відходів тощо. Площа земель під військовими об'єктами – підприємствами, полігонами, навчальними центрами перевищує 100 тис. га;

– забруднення водних ресурсів. Підприємства ВПК надзвичайно сильно забруднюють водні ресурси. Наприклад, у Дніпропетровську лише одне виробниче об'єднання «Дніпроважмаш» щороку скидає в Дніпро 2365,2 тис. м³ забруднених стоків, завод прокатних валків – 250 тис. м³ [3, с. 239];

– проблеми утилізації боєприпасів. Саме до України були вивезені арсенали військ перед розпадом колишнього СРСР, що дислокувалися в країнах Центральної та Східної Європи. На сьогоднішній день на об'єктах зберігання Збройних Сил України нараховується близько 370 тис. т надлишкових та непридатних боєприпасів. З них близько 225 тис. т підлягають утилізації. Найдешевшим методом утилізації боєприпасів залишається найбільш забруднюючий спосіб – їх підрих: вартість утилізації 1 т боєприпасів на промислових підприємствах складає 7-8 тис. грн., а утилізація методом підриху – 1,5 тис. грн. [4];